

Onderzoek en onderwijs gaan prima samen, net als vlees en vega

HOE EEN EERSTEJAARS VAK LEIDT TOT PUBLICATIE

Als eerstejaars bachelorstudent schreef Selke Riedel al mee aan een wetenschappelijke publicatie in het tijdschrift *Consumption & Society*. Ook bijzonder is dat de interviews daarvoor zijn gedaan door 60 eerstejaars van het vak Eating, Customs and Health, onder 119 Wageningse studenten. Daaruit blijkt dat zij samen blijven eten, al eet de ene student vlees en de ander vegetarisch.

Tekst Stijn Schreven

Selke Riedel had anderhalf jaar geleden niet kunnen vermoeden dat haar naam nu als coauteur op een wetenschappelijke publicatie zou staan (zie kader voor de uitkomsten van het onderzoek). Ze volgde in periode 6 van 2021 als eerstejaars bachelorstudent Gezondheid en Maatschappij het vak Eating, Customs and Health. In dat vak leren studenten elk jaar onder meer interviews afnemen, maar dit keer had docent Esther Veen (inmiddels lector Stedelijke Voedselvraagstukken bij Aeres Hogeschool in Almere) een ander idee: een combinatie van onderwijs en onderzoek en, als het goed uitpakte, een wetenschappelijk artikel.

Collega-docent Anke de Vrieze (Rurale Sociologie) was betrokken bij het interviewpracticum en legt uit waarom ze het dit keer anders aanpakten: 'Esther vond het zonde dat we niks met de data uit de interviews deden. Bovendien zou het studenten motiveren als we de interviews voor echt onderzoek zouden gebruiken, dachten we.' Voor student Selke Riedel was dat inderdaad het geval:

'Ik vond het een interessant idee dat dit vak misschien iets bijzonders zou opleveren, iets waar andere mensen echt wat mee kunnen.' Het was een win-win voor student en docent, aldus De Vrieze: 'Als docenten hebben we weinig tijd voor onderzoek, dus je bent ook op zoek naar data. Esther en ik zijn het vak toen zo gaan inrichten dat we de data konden gebruiken, als die goed genoeg bleken.'

Wageningse keuken

Voor een geschikte onderzoeksvraag kwamen de docenten uit bij Yolie Michielsen, promovendus bij Consumptie en Gezonde Levensstijl. Haar onderzoek richt zich op vegetarisme en de reacties die dit oproept bij vleeseters. De Vrieze: 'Zij onderzoekt wat er gebeurt als vleeseters en niet-vleeseters samen een maaltijd nuttigen.' De Wageningse studentenkeuken leent zich bij uitstek voor die vraag, omdat veel WUR-studenten bewust met hun eetgedrag bezig zijn: vegetariërs, flexitariërs, veganisten en ook vleeseters zijn hier goed vertegenwoordigd. De onderzoeksvraag was helder, maar

de docenten stonden voor een dilemma. 'Voorheen bedachten de studenten in groepjes hun eigen interviewvragen', vertelt De Vrieze. 'Maar als we de data willen gebruiken voor onderzoek, moet iedereen met dezelfde vragen werken zodat we de interviews kunnen vergelijken. Het leermoment van de vragen zelf bedenken, neem je dan weg.' Als gulden middenweg maakten de studenten in groepjes een lijst met vragen, die de docenten vervolgens met hen doornamen en terugbrachten tot een standaardvragenlijst voor iedereen. 'Zo hadden we zowel de input van de studenten als een gestandaard-

'WIE KRIJGT NOU ZO'N KANS, OM ALS EERSTEJAARS MEE TE SCHRIJVEN AAN EEN ARTIKEL?'

Uit het onderzoek blijkt dat Wageningse studenten conflicten over vlees of vega aan tafel vermijden maar met grapjes hun eigen keuze en die van de ander bespreekbaar maken. Op de foto studenten in een studentenkamer aan de Haarweg. • Foto Sarah Scheid

seerde vragenlijst’, aldus De Vrieze. Iedere student die het vak volgde, interviewde één vleeseter tussen vegetariërs en één vegetariër tussen vleeseters. Vooraf oefenden ze de gesprekstechnieken door elkaar te interviewen en te leren doorvragen. In totaal verzamelde elk groepje acht interviews, die ze met een ander groepje deelden. Met de gegevens uit die zestien interviews schreven de groepjes elk hun eigen verslag. Die verslagen en de onderliggende data gingen vervolgens naar de docent.

Student schrijft mee

Daarmee was het vak af en kon het wetenschappelijk onderzoek beginnen. De Vrieze: ‘Esther heeft de data op een rij gezet en besloot dat er genoeg materiaal was om er een artikel over te schrijven. Toen hebben we studenten gevraagd of ze wilden meeschrijven.’ Riedel dacht direct: ik ga ervoor. ‘Wie krijgt nou zo’n kans, om als student in je eerste jaar mee te schrijven aan een artikel – iets wat normaal docenten en echte onderzoekers doen? Ik zag het als een waardevol leermoment.’ Na de zomer van 2021 hielp Riedel mee met

het analyseren van de interviews om trends en uitschieters aan te wijzen. Dat kostte haar een paar weekenden. Ook nam ze deel aan alle online meetings met de onderzoekers en docenten

en schreef ze mee aan het deel over de resultaten in het manuscript. Anderhalf jaar later blikt ze terug. ‘Ik heb heel veel respect gekregen voor de auteurs van de artikelen die je voor elk vak moet lezen. Ik weet hoeveel tijd erin zit. Ik vond het superinteressant.’ ■

Geen herrie in de keuken

‘Dit onderzoek maakt nieuwe trends zichtbaar: vegetarisch eten wordt steeds normaler en wordt getolereerd als een individuele keuze’, vertelt Hans Dagevos, consumptiesocioloog bij Wageningen Economic Research. ‘Kortom, plantaardig is prima.’ Dagevos schoof op verzoek van Esther Veen, toen nog docent bij WUR, aan bij het team om het onderzoek te verbinden aan de wetenschappelijke literatuur. Omdat in het westen het dieet individualiseert, verwachten sommige deskundigen dat daarmee de gezamenlijke maaltijd verleden tijd is. De Wageningse studenten laten zien dat dat niet zo hoeft te zijn, aldus Dagevos: ‘Ze vinden praktische oplossingen om ondanks verschillende diëten samen te eten.’ Bijvoorbeeld door standaard vegetarisch te eten als een vegetariër aanschuift of een basismaaltijd te koken met een vega- en een vleesoptie. De studenten blijken zich bovendien tolerant op te stellen tegenover huisgenoten met andere diëten. ‘Ze respecteren de individuele keuze om wel of geen vlees te eten’, zegt de socioloog. In plaats van te zedenpreken gebruiken ze humor. ‘Ze vermijden conflicten aan tafel, maar maken met grapjes hun eigen keuzes en die van de ander bespreekbaar.’ Ook al beperken de interviews zich tot de WUR-bubbel, het onderzoek schetst volgens de wetenschappers een optimistisch beeld voor de toekomst.